

2 Cdo 67/03

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Bajánkovej a členov JUDr. Agneše Čiernej a JUDr. Ladislava Górásza v právnej veci žalobkyne: **E. B.** bytom D.

, zast. JUDr. V. N. advokátom vo
proti žalovanému: V. , **n.o.**, so sídlom
V zast. JUDr. J. V. , advokátom
vo V. , **o určenie, že pracovný pomer žalobkyne u žalovaného nezanikol a naďalej trvá**, ktorá sa viedla na Okresnom súde vo Veľkom Krtíši pod sp.zn. 5 C 203/02, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18.februára 2003 sp.zn. 13 Co 2163/2002, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18.februára 2003 sp.zn. 13 Co 2163/2002 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd vo Veľkom Krtíši rozsudkom zo 6. augusta 2002 č.k. 5 C 203/02-34 určil, že pracovný pomer žalobkyne u žalovaného sa neskončil zo zákona dňom 14. apríla 2002 a naďalej trvá. Vychádzal zo zistení, že žalobkyňa dňa 30. novembra 1998 uzavrela s právnym predchodcom žalovaného

pracovnú zmluvu na výkon práce zdravotnej sestry s miestom výkonu práce N. V. na dobu neurčitú a do 27. júna 2003, so súhlasom zamestnávateľa čerpala ďalšiu materskú dovolenku. Dňa 11. apríla 2002 jej žalovaný doručil informáciu o skončení pracovného pomeru k 14. aprílu 2002 podľa § 54 ods.2 zákona č. 313/2001 Z.z. (zákona o verejnej službe) z dôvodu nespĺnenia predpokladov stanovených v § 2 ods.1 uvedeného zákona. Uviedol, že žalobkyňa spĺňala všetky kritériá, ktoré stanovuje zákon o verejnej službe pre vykonávanie verejnej služby, okrem zloženia predpísaného sľubu. Súd prvého stupňa vyslovil názor, že zákonodarca pri formulovaní kritérií, ktoré musí zamestnanec spĺňať vychádzal zo situácie, že určité povinnosti musí zamestnanec splniť, avšak za predpokladu, že zamestnávateľ mu pre ich splnenie vytvorí podmienky. Za takúto povinnosť považoval aj zloženie predpísaného sľubu. Mal za to, že pokiaľ určil žalovaný termín zloženia sľubu na deň 2. apríla 2002, bolo jeho povinnosťou upovedomiť každého zamestnanca, tak aby mu umožnil prejaviť svoju vôľu. Zverejnenie tejto informácie na vývesných informačných tabuliach žalovaného považoval súd vo vzťahu k zamestnancom dlhodobo práceneschopným a ženám na materskej, resp. ďalšej materskej dovolenke za diskriminačné opatrenie, v rozpore s § 15 Zákonníka práce (zákon č. 311/2001 Z.z.). Súd prvého stupňa dospel k záveru, že žalovaný mohol uplatniť postup podľa § 54 zákona o verejnej službe len za predpokladu, ak upovedomil žalobkyňu o stanovenom termíne zloženia sľubu, aby jej tak umožnil prejaviť svoju vôľu. Žalovaný to však nevykonal, a preto mal súd za to, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem (§ 80 písm.c/ O.s.p.) domáhať sa súdnej ochrany.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 18.februára 2003 sp.zn. 13 Co 2163/2002, na základe odvolania žalovaného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a vyslovil, že žalovanému náhradu trov konania nepriznáva. V odôvodnení svojho zmeňujúceho rozsudku uviedol, že zákon č. 312/2001 Z.z. o verejnej službe v ustanovení § 2 vymenúva

predpoklady, ktoré musí zamestnanec spĺňať, ak sa má stať zamestnancom verejnej služby. Zákon neupravuje možnosť prihliadnuť na objektívne alebo subjektívne prekážky, pre ktoré zamestnanec nemohol splniť niektorý zo zákonných predpokladov a pracovný pomer skončí zo zákona (§ 54 ods.2). Aplikáciu ustanovenia § 15 zákona č. 311/2001 Z.z. odvolací súd vylúčil s odôvodnením, že jeho použitím by sa založil nový právny vzťah.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala jeho zrušenie a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Rozhodnutie považovala za nesprávne pre rozpor s ustanovením § 13 ods.3 zákona č. 311/2001 Z.z. Skonštatovala, že žalovaný si splnil základnú povinnosť informovať zamestnancov o termíne sľubu formou zverejnenia na vývesnej informačnej tabuli vo vestibule nemocnice. Tento postup vo vzťahu k zamestnancom, u ktorých existovala určitá prekážka v práci, v dôsledku ktorej nechodili do práce považovala však za diskriminačný. Podľa názoru dovolateľky by bolo v rozpore s dobrými mravmi, vyžadovať od zamestnankýň na materskej dovolenke, aby chodievali na pracovisko sledovať oznamy na informačnú tabuľu.

Žalovaný dovolací návrh nepodal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa § 242 ods.1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods.1 O.s.p.) a dospel k záveru, že nie je správny.

Dňom 1. apríla 2002 nadobudol účinnosť zákon č. 313/2001 Z.z. o verejnej službe v znení zákonov č.118/2002 Z.z., 131/2002 Z.z., 165/2002 Z.z. a 166/2002 Z.z. (zákon o verejnej službe). Tento zákon upravuje verejnú službu a pracovnoprávne vzťahy zamestnancov pri vykonávaní verejnej služby k zamestnávateľom uvedeným v § 1 ods.1 písm.a/ - j/. V § 2 ods.1 ustanovuje predpoklady, ktoré musí fyzická osoba uchádzajúca sa o verejnú službu splniť. Pracovný vzťah možno založiť len so zamestnancom, ktorý je spôsobilý

na právne úkony (písm.a/), je bezúhonný s výnimkou zamestnancov vykonávajúcich remeselné, manuálne alebo manipulačné pracovné činnosti s prevahou fyzickej práce (písm.b/), spĺňa kvalifikačné predpoklady, ak nie je v zákone stanovené inak (písm.c/), má zdravotnú spôsobilosť na prácu ktorú má vykonávať, ak to vyžaduje osobitný predpis (písm.d/), bol zvolený alebo vymenovaný, ak to ustanovuje osobitný predpis (písm.e/) a zloží predpísaný sľub, ak nie je v zákone stanovené inak (písm.f/).

Právne vzťahy zamestnanca, ktorý bol ku dňu účinnosti zákona v pracovnom pomere so zamestnávateľom uvedeným v § 1 ods.1 rieši zákon o verejnej službe v intertemporálnych ustanoveniach (§ 54 až § 57). V § 54 ods.1 stanovuje, že takýto zamestnanec sa stáva zamestnancom podľa zákona o verejnej službe, ak spĺňa predpoklady ustanovené v § 2 ods.1 písm.a/ až e/ a zloží sľub, ak sa naňho vzťahuje táto povinnosť podľa § 5. V odseku 2 uvedeného ustanovenia stanovuje, že zamestnancovi, ktorý ku dňu účinnosti zákona tieto predpoklady nespĺňa, sa pracovný pomer skončí zo zákona najneskôr do jedného mesiaca odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Podľa odseku 3 uvedeného ustanovenia sa pracovný pomer zamestnanca, ktorému nevznikne pracovný pomer podľa tohto zákona spravuje podľa predpisov platných pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona.

Ak zákon o verejnej službe alebo osobitný predpis neustanovuje inak, na pracovnoprávne vzťahy zamestnancov pri vykonávaní verejnej služby a vzťahuje Zákonník práce (§ 1 ods.5), t.j. od 1. apríla 2002 zákon č. 311/2001 Z.z. v znení zákona č. 165/2002 Z.z.

V prejednávanej veci nebolo medzi účastníkmi sporné, že žalobkyňa mala uzatvorený pracovný pomer so žalovaným, ktorý je zamestnávateľom uvedeným v § 1 ods.1 zákona o verejnej službe, na dobu neurčitú, žalobkyňa bola na ďalšej materskej dovolenke (do 27. júna 2003) a žalovaný doručil žalobkyni písomne iba informáciu o skončení pracovného pomeru z 8. apríla 2002. V tomto písomnom podaní žalovaný žalobkyňu informuje, že dňom

14. apríla 2002 jej končí pracovný pomer z dôvodu, že ku dňu účinnosti zákona o verejnej službe v zmysle § 54 ods.2 nespĺnila predpoklady stanovené v § 2 ods.1. Nespornou skutočnosťou bolo aj to, že žalovaný informoval o termíne zloženia sľubu všetkých neprítomných zamestnancov len zverejnením tejto informácie na vývesných informačných tabuliach od 26. februára 2002.

Odvolací súd z uvedených skutkových podkladov dospel k záveru, že žalobkyňa ku dňu účinnosti zákona o verejnej službe nespĺnila predpoklady uvedené v § 2, preto jej pracovný pomer skončil. Zo znenia ustanovení § 2 a § 54 zákona o verejnej službe vyvodil, že tieto neupravujú možnosť prihliadať na objektívne alebo subjektívne prekážky, pre ktoré zamestnanec tieto predpoklady nespĺnil. V dôsledku toho vylúčil aj aplikáciu ustanovenia § 15 Zákonníka práce. Uvedený záver odvolacieho súdu nie je správny.

Dovolací súd je toho názoru, že ak informácia žalovaného o skončení pracovného pomeru žalobkyne ku dňu 14. apríla 2002, ako prejav jeho vôle má spôsobiť právne následky, musí spĺňať zákonom predpísané podmienky. V danom prípade podanie žalovaného z 8. apríla 2002 neobsahuje, ktoré konkrétne predpoklady, stanovené v § 2 ods.1 zákona o verejnej službe, žalobkyňa nespĺnila. Uvedený nedostatok, aj za použitia interpretačného pravidla obsiahnutého v § 15 Zákonníka práce, nie je možné ani výkladom odstrániť, a preto je tento prejav vôle neurčitý (§ 1 ods.2 Zákonníka práce s použitím § 37 ods.1 Obč. zákonníka). Na jeho základe preto nemohol pracovný pomer žalobkyne skončiť dňom 14. apríla 2002.

Ustanovenie § 5 zákona o verejnej službe upravuje podmienky zloženia sľubu (§ 2 ods.1 písm.f/ uvedeného zákona). V odseku 1/ stanovuje, že zamestnanec je uzatvorení pracovnej zmluvy povinný zložiť zamestnávateľovi sľub predpísaného znenia. V odseku 2/ upravuje, že o zložení sľubu sa vyhotoví záznam, ktorý zamestnanec podpíše. Z logického výkladu tejto právnej normy vyplýva, že sú ňou určené povinnosti zamestnanca - zložiť sľub zamestnávateľovi a podpísať záznam a povinnosť zamestnávateľa - umožniť

zamestnancovi zložiť mu sľub a vyhotoviť záznam o zložení sľubu. Splnenie predpokladu uvedeného v § 2 ods.1 písm.f/ zákona o verejnej službe nie je teda len povinnosťou zamestnanca, ale ukladá aj povinnosti zamestnávateľovi. Zamestnávateľ musí vykonať všetky úkony smerujúce k umožneniu zloženia sľubu zamestnanca a povinnosť vyhotoviť záznam o zložení sľubu, ktorý má zamestnanec povinnosť iba podpísať.

V nadväznosti na tento výklad je potrebné interpretovať aj ustanovenie § 54 ods.2 zákona o verejnej službe. K zániku pracovného pomeru pre nesplnenie predpokladu uvedeného v § 2 ods.1 písm.f/ uvedeného zákona, t.j. zloženia sľubu nemôže dôjsť v prípade, ak si zamestnávateľ nesplnil svoju povinnosť uloženú mu v § 5 ods.1 a 2 zákona o verejnej službe. Tento výklad zodpovedá aj zásade rovnakého postavenia účastníkov pracovnoprávneho vzťahu, teda aj vzťahu vyplývajúceho zo zamestnaneckého pomeru zamestnanca vo verejnej službe.

Žalovaný v danom prípade stanovil termín zloženia sľubu zamestnancov na deň 2. apríla 2002. Zamestnancov o tom informoval na prevádzkových poradách, resp. neprítomných zamestnancov zverejnením na informačných tabuliach na verejne prístupných miestach pracoviska. Tento postup bol v rozpore s § 38 ods.1 Zákonníka práce, ktorý ukladá zamestnávateľovi povinnosť písomnosti týkajúce sa vzniku, zmeny a skončenia pracovného pomeru alebo vzniku, zmeny a zániku povinností zamestnanca vyplývajúcich z pracovnej zmluvy doručiť zamestnancovi do vlastných rúk. Obdobne túto povinnosť ukladalo aj ustanovenie § 266a ods.1 veta prvá zákona č.65/1965 Zb. v znení účinnom do 31. marca 2002. Zloženie sľubu je jedným z predpokladov pre vznik pracovného vzťahu vykonávaného vo verejnej službe, resp. na premenu pôvodného zamestnaneckého pomeru, preto bolo povinnosťou zamestnávateľa oznámiť termín konania sľubu žalobkyni písomne a doručením do vlastných rúk. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný si nesplnil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 5 ods.1, 2 zákona o verejnej službe, lebo

neumožnil žalovanej relevantným spôsobom zložiť mu sľub. Z tohto dôvodu nemohlo dôjsť ani k zániku pracovného pomeru žalobkyne podľa § 54 ods.2 Zákona o verejnej službe.

Postup žalovaného vo vzťahu k žalobkyni je potrebné považovať aj za diskriminačný. Žalovaný znevýhodnil určitú skupinu svojich zamestnankýň, ktoré boli na materskej alebo ďalšej materskej dovolenke tým, že na rozdiel od ostatných zamestnancov, ich neinformoval relevantným spôsobom o termíne zloženia sľubu a o zmene jej pracovnoprávneho vzťahu. Postupoval tak v rozpore so zákazom diskriminácie, ktorý je upravený v § 13 Zákonníka práce. Na účely princípu rovnakého zaobchádzania považuje za nepriamu diskrimináciu navonok neutrálny pokyn, rozhodnutie alebo prax znevýhodňujúce podstatne väčšiu skupinu fyzických osôb, ak tento pokyn, rozhodnutie alebo prax nie sú vhodné a nevyhnutné a nemôžu sa ospravedlniť objektívnymi skutočnosťami. Rovnosť účastníkov pracovnoprávných vzťahov nemožno vykladať absolútne bez prihliadnutia na úmysly zákonodarcu vyjadrenie v Ústave Slovenskej republiky článku 36 a zákonných ustanoveniach, upravujúcich práva žien, a to najmä matiek. Postup žalovaného nebol navyše ani v súlade s dobrými mravmi, keď žalovaný zneužil svoje právo na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu.

Rozsudok odvolacieho súdu spočíva z uvedených dôvodov na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods.2 písm.d/ O.s.p.) a preto ho Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil podľa § 243b ods.1 O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods.2 O.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods.1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 26. augusta 2003

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

MATR